

Afgangsprøve Dansk – B 9. klasse

- Se video: Intro
- Forbered opgaven – Læs teksten
- Se video: Prøven
- Diskuter elevens præstation og giv en karakter
- Se video: Votering
- Konkluder hvad der lægges vægt på

Redaktionen har bestræbt sig på at citere bilagene i hht. god skik og brug. Skulle nogens ophavsret være krænket bedes de kontakte PTV film.

Synopse

Mundtlig dansk

Fornavn	Mads X
Klasse og Skole	Overlund Skole, 9.b
Fordybelsesområde	Kim Fupz Aakeson's forfatterskab
Prøveoplæg	"Krebsen" af Kim Fupz Aakeson fra novellesamlingen "Anden omgang", Gyldendal 2005

Begrundelse for valg af prøveoplæg

Jeg har valgt novellen fordi jeg godt kan lide Kim Fupz Aakeson og den måde han beskriver problemer med lidt humor. Det gør novellen god at arbejde med.

Præsentation af analyse- og fortolkningspunkter

Komposition
 Personkarakteristik af Else
 Sproget
 Motiv
 Tema
 Perspektivering

Præsentation af perspektiveringsområder

Jomfruen som også er fra samme forfatter og samme novelle samling. Den har de samme problemstillinger.

Angivelse af oplæsningsstykke

Side 75 fra "Åh ja kvinde" til slutningen af novellen

Kildefortegnelse over læste tekster og andre materialer, der er anvendt i fordybelsesarbejdet

Fra novellesamlingen "Anden omgang", Gyldendal 2005

Min disposition
1. Begrundelse for valg af prøveoplæg
2. Komposition
3. Personkarakteristik af Else Herunder oplæsningstykke
4. Sproget
5. Motiv
6. Tema
7. Perspektivering

Lærerunderskrift

J. Roslev

Elevunderskrift

Mads

Kim Fupz Aakeson

Fra novellesamlingen "Anden omgang", Gyldendal 2005

Krebsen

cancer

22. juni - 22. juli

Krebsen udfører altid de opgaver man måtte pålægge den. Den bærer som regel på et stort overskud af omsorg og vil strække sig langt for ikke at gøre andre ondt. Krebsen skilter aldrig med sine følelser, men ydre omstændigheder kan i sjældne tilfælde lokke den ud af sin skal.

Else Damgaard boede til leje på Ellevangen ved Brønshøjparken og havde aldrig set rigtig godt ud. Da hun gik i puberten, bulede hendes bryster pludseligt ud, sad en kort overgang højt og uharmonisk, for så at falde tungt ned før hun var fyldt 18. Og sådan havde det faktisk været med det meste i Else Damgaards liv, alt havde det med at falde tungt ned.

Hun var snart 36 år, halvvejs, hvis hun ellers levede op til statistikken, og uanset i hvilken retning hun søgte, endte det enten middelmådigt eller i uafviselige fiaskoer, hendes realeksamen, studenterkurset, forsøget på at blive sygeplejerske, slankekurene og oprøret mod de ulidelige telefonsamtaler med hendes mor.

Else havde, med opbydelsen af alle sine kræfter, annonceret at enten begyndte moderen at tale ordentligt om andre mennesker i almindelighed og om søsteren i særdeleshed, eller osse måtte hun værsgo stoppe sine opkald, for så havde de ikke mere at snakke om.

„Du er efterhånden ikke til at holde ud at høre på,“ havde Else sagt da hun havde fået talt sig varm og modig.

I ugerne efter havde moderen ringet, grædende og dagligt, og Else havde til sidst set sig nødsaget til at undskylde og forklare at sådan var det jo slet ikke ment.

„Hvorfor sagde du det så?“ ville moderen vide, straks skarpere, nu hvor hun vejrede ny morgenluft.

„Det ved jeg faktisk ikke,“ sagde Else. „Men jeg siger jo osse undskyld.“

De var så vendt tilbage til normal rytme hvor Elses moderlige ophav atter ringede og satte verden på plads efter sin lille og nærige målestok.

„Folk er simpelthen nogen svin, Else, gemene svin.“

„Nogen er måske,“ sagde Else.

„Og Tanja hører jeg ikke noget til, ikke et ord.“

„Hun har nok travlt,“ sagde Else.

„Ja, der kunne du lære et og andet,“ sagde hendes mor, i et af sine besynderlige omslag. „Næste sommer har din søster en uddannelse.“

Else sagde: „Jeg har da osse noget at lave.“

„Hvad?“

Else havde ikke et rigtig godt svar.

„Og så kan hun holde på en mand,“ sagde hendes mor.

Det kunne Else Damgaard ikke. Der havde ikke været mange og ikke nogen man hverken ville skrive hjem om eller råbe hurra for. Else var én af den slags piger mænd ikke blev og overnattede hos, det hændte at de bollede hende, men umiddelbart efter blev de tørre i munden og havde ikke ret langt hjem, og sengen var i øvrigt osse alt for smal. De skævede til hendes lovlig feminine vækkeur, stod op og tog deres tøj og gled af på spørgsmålet om de skulle ses igen.

„Nu må vi se,“ havde den sidste sagt.

Ideen med at blive besøgsven var typisk for hende. Else havde været en del igennem for at finde, om ikke lykken, så dog et håndtag eller to i tilværelsen. Hun havde været medlem af en imponerende række af foreninger der på et eller andet niveau havde en bedre verden for øje, dyrenes venner, naturens værnere, abonnemeter på negerbørn i Sierra Leone, hun havde skrevet opmuntrende Amnestybreve til indonesiske dissidenter, hun havde fulgt det meste af Folkeuniversitetets forelæsninger omkring strategier for miljøet og planetens overlevelse.

Og hvad hun ikke selv opsøgte, klarede hendes omverden. Else var en af den slags der altid blev stoppet af folk med raslebøsser, hun havde flere gange måttet give iranerne med torturplancherne på Købmagergade både underskrift og mindre beløb. Else Damgaard havde så svært ved at sige nej, uanset om gode mennesker passede hende op på gågader, sendte venlige og upersonlige tiggerbreve med posten, eller for den sags skyld lagde en stak pjecer på biblioteket med en opfordring til at blive besøgsven for ensomme pensionister og invalide.

Ta' tid til at være medmenneske. Sådan havde der stået på den folder fra Røde Kors der nærmest var sprunget på hende. Else havde oceaner af tid at være medmenneske i, hun blev stående og læste det flere gange og kunne lide lyden af det. Ta' tid til at være medmenneske.

„Det var dog en besynderlig ide,“ mente hendes mor.

„Man kan gøre et andet menneske lidt gladere,“ sagde Else. „Det er da ikke besynderligt.“

„Du aner ikke hvem de sender dig ud til, du kan risikere hvad som helst, hvad som helst, der kan sidde en galning og vente på dig.“

Else sagde: Det tror jeg ikke.“

„Det kan jeg godt sige dig,“ sagde moderen. „Det gør du simpelthen ikke.“

Det afgjorde sagen. Allerede den følgende torsdag sad hun og udfyldte det gule skema og læste samvittighedsfuldt på de ti punkter i Huskeliste for medarbejdere i Dansk Røde Kors' Besøgstjeneste. Sidst på måneden blev hun indkaldt til orienteringsmøde på Falkevej, ti dage senere fik hun sin besøgsmodtagers navn og telefonnummer med posten.

„Hvad hvis vi nu ikke kan sammen?“ havde hun ringet til kontoret på Falkevej og spurgt.

„Det er vi altså meget sjældent udsat for,“ havde damen i den anden ende sagt. „Heldigvis da.“

„Det er en mand,“ sagde Else.

„Ja,“ sagde damen. „Vi har jo ikke så mange mandlige besøgsvenner at sende ud, men hvis du ikke har lyst til at besøge en mand ...“

Damen lod resten hænge i røret, og Else blev næsten flov over sådan at ringe og være besværlig, bare fordi hun skulle besøge en mand.

„Det er fint,“ sagde hun så.

Hun havde taget 2'eren til Sundbyvester Plads og følte sig stadig ikke særlig godt tilpas, der var noget stævnemøde over det. Hun havde ikke andet end et herrenavn, en stille stemme i røret. Malmstrøm.

„Ja, jeg er Damgaard,“ havde Else sagt, forvirret over at han kun sagde sit efternavn. „Else Damgaard.“

Hun trykkede på dørtelefonen og blev ved med at fortælle sig selv at hun var ønsket og ventet, men det hjalp ikke. Else kunne ikke rigtig kalde den følelse frem. Og så frøs hun oven i købet. Hun ventede. Der var ingen reaktion, og hun mærkede en spirende lettelse, de havde misforstået hinanden, det var alligevel ikke

i dag, der var ingen hjemme. Så krattede det i højtaleren. Selvfølgelig var der nogen hjemme, han kunne jo ikke komme omkring med sine dårlige ben.

„Hvem er det?“

„Dav ... det er Else fra Røde Kors,“ sagde hun og klyngede sig til den verdensorganisation hun på en måde havde i ryggen. Det udløste en ny og meget lang pause. Så buzzede han hende indenfor i opgangen. Hun tog sig god tid op ad trapperne.

Da hun ringede på døren, råbte han noget indefra, og hun gik ud fra at det var en opfordring til selv at gå ind. Entreen var nogenlunde som hun havde forestillet sig, mørk og med en lugt af varmemad.

„Hej,“ sagde hun selvom hun ikke kunne se nogen. Og rettede det så til: „Dav.“

Intet svar. Else vaklede et øjeblik, men bestemte sig for at tage frakken af og hænge den på en af knagerne. Hun kunne ikke lade være med at tænke på sin søster, det skete tit når hun stod i et eller andet der ikke var helt rigtigt, så tænkte hun på Tanja, der altid gjorde lyse og dejlige ting, Tanja stod ikke i en lummer entre på Amager, Tanja var igen på vej til Caribien med Thorsten, og Else skulle igen passe deres vrantne racekat, og de ville igen komme solbrændte hjem med en masse billeder af blåt hav og hvid strand. Else rettede på sin kjole og gik ind i stuen.

Dér sad han så, Malmstrøm.

„Dav,“ sagde Else. Hun trak stadig vejret tungt efter trapperne og nikkede til den lille pjuskede mand bag gangstativet, han målte hende hurtigt og lod sig falde ned i lænestolen.

„Malmstrøm,“ sagde han lavt, så på sine hænder og kløede dem. Han smilede ikke og sagde ikke noget om at hun skulle komme nærmere eller sætte sig.

„Dav,“ sagde hun igen. „Jeg hedder Else ...“

„Else,“ gentog han så. „Else.“

„Jeg kan lave os en kop kaffe hvis du synes,“ sagde Else og tænkte at hun vel egentlig burde have taget noget med fra bageren.

„Dér på bordet.“ Han pegede på en enorm brun termokande og to umage kopper. Else tænkte at en times tid sikkert var passende, en lille time måske.

Hun sagde: „Nå, du har allerede lavet ...“

„Værsgo,“ sagde han. „Der er mere hvor det kommer fra.“

„Ja,“ sagde hun. Eller en halv time i hvert fald.

Else skænkede til dem begge to og kunne ikke lide at spørge efter mælk. Hun satte sig på pindestolen over for ham og smilede. Han gned sine hænder igen.

„Nå,“ sagde hun opmuntrende. Og anede ikke hvad hun ellers skulle sige. Hun kunne ikke finde et eneste af de emner hun havde udtænkt hjemmefra, og der var ikke engang et roligt stueur til at fylde ud. Stilhed, stilhed, og hun havde bare ingenting at byde på. De sad, han så på sine hænder eller på gulvtæppet, og Else så på stuen der var klemt af for mange møbler.

„Har du boet her længe?“ spurgte hun.

Han nikkede. Else nikkede osse og sagde at hun boede ude ved Brønshøjparken. Så blev der stille igen.

„Ja,“ sagde hun. „Der har jeg snart boet i fire år.“

Han mumlede noget hun ikke kunne høre, næsten som om han pludselig var blevet flov.

„Undskyld?“ sagde hun.

„Må jeg se dig ...“

Else tænkte på nærsynethed, på hans trætte øjne, hun smilede og prøvede at rykke lidt nærmere, men han så stadig ned i gulvet og kløede sig.

„Må jeg se dig under tøjet?“

Hvis der havde været bare den mindste mulighed for at overhøre spørgsmålet, havde hun selvfølgelig gjort det. Men pludselig var hans stemme høj og alt for tydelig. Hun vendte sin tunge i munden.

„Jeg vil så gerne se dig under tøjet.“

Else satte forsigtigt koppen fra sig, hankede op i sin taske og rejste sig. Hun ville gå, han var for tjavset og ynkelig at skælde ud, hun stod et øjeblik over ham og tænkte at hun ville ringe til Tanja og sige at det med at passe katten, det kunne hun ikke alligevel, hun ville sige det helt uden forklaringer, det ville bare ikke passe hende.

„Farvel,“ sagde hun.

Så begyndte han at græde. Lige så stille silede det ud af hans tørre ansigt, og han prøvede at skjule det i hænderne, og han lignede et lille barn hvis verden var faldet sammen. Og Else kiggede ud ad vinduet på hverdagen udenfor.

„Undskyld,“ bævede han. Han gemte sig i sine hænder, stadig dryppede det fra ham, helt stille.

Else kunne ikke rigtig komme af sted.

„Undskyld, Else.“

Hun stod dumt foran ham og slap så tasken. Hun famlede med hænderne og knappede langsomt sin kjole op, nedefra, hver eneste lille knap uden at tøve, indtil blomsterstoffet gled ud over skuldrene og lagde sig blødt om hendes fødder. Hun ærgrede sig lidt over at hun ikke havde taget noget mere fikst undertøj på, men heldigvis havde hun sko med noget hæl på i dag, nok til at afbøde den værste lavbenethed, og dem ville hun beholde på. Hun så ned ad sig selv, sin brede barm i den hvide bh, bleg, alt for blød og fregnet.

Han havde opdaget hende. Hans læber bevægede sig, og han lænede sig helt tilbage i stolen.

„Åh, ja, kvinde,“ mumlede han. Og så igen: „Åh, ja, kvinde, åh, ja ...“

Else tog hænderne gennem håret, løftede det som hun havde set på amerikanske film, så op i stuens fjerneste hjørne og trak først maven ind. Hun skævede, nu smilede han fjernt, kiggede op og ned ad hende. Hun lod mave være mave.

„Du er det smukkeste ...“

Til sin egen forbavselse begyndte hun at trippe, en lille dans på stedet, små bevægelser der satte hendes kød i rytme, hun drejede langsomt omkring, lavede et lille vovet svaj med hoften, havde lyst til at nynne, men bed sig i stedet i læben og holdt melodien indenfor. Rundt og rundt drejede Else Damgaard sig.

„Du er det smukkeste,“ sagde han og så ned ad sig. „Tak ... mange tak, lille pige.“

Der blev stille.

Else samlede sin kjole op fra gulvet selvom hun egentlig ikke følte sig helt færdig.

De aftalte ikke noget nyt møde. De havde vist ikke engang sagt farvel eller noget. Hun havde taget sin kjole op foran sig og var bakket ud i entreen. Her smuttede hun i den, løftede sin frakke af knagen og lukkede sig ganske stille ud på trappen.

Hun lod sit overtøj stå åbent og flagrende hele vejen ned til Sundbyvester Plads, og selvom der var masser af tomme sæder i bussen, valgte hun med vilje det ved siden af den kønne, mørkhårede fyr og kom til at køre to stoppesteder for langt.